

Panun pakinoita

J. V. SNELLMANIN kuva komeili äskettäin ilmestyneen Radiokuuntelijankin kannessa merkkinä lähestyvistä Snellmanin päivästä. Tänäpäin, 12 päivänä toukokuuta, Juhanna Vilhelmin kuva komeilee monenkin suomalaisen lehden etuosissa muillakin sivuilla. Juhanna Vilhelmistähän me puhumme, noin kotoiseen tyyliin, mikä tuttavallinen puhuttelutapa, tuli se sitten merkkimiehen osaksi hänen elämänsä päivinä tai poismenon jälkeen, aina merkitsee suurinta mahdollista kansansuosiota. Ja sopii toki näin puhua ja puhuttaa. Kirjoittaa sensijaan ei sovi virallisissa yhteyksissä muuta kuin Johan Vilhelm jne., aivan niinkuin herra senaattori itse aikanaan suvaitsi kirjoittaa Suomen markan perustaessaan. Tiedän sen sikäli kokemukstakin, että tulin kerran eräessä pakinassa käyttäneeksi Vilhelmiä "tuplavillellä" eli W:llä ja saan hetikohta ystävällisen kirjellisen huomautuksen eräältä Snellmanilta, että ei kirjoittanut senaattori muuta kuin yksinkertaisella, mutta sensijaan eräs oululainen kaima. . .

Kuva, joka lähtökohtana tämänpäiväiselle mainittiin, tuo mieleen monenmonituiset muistot nuoruuden ja suuren innostuksen ajalta. Kuva esittää nimittäin "Sinisen Snellmanin" nimellä kuuluisaksi tullutta maalausta, jonka Oskar Nylander maalasi 1849. Tämä maalaus kuuluu Pohjalaiseen galleriaan ja on eräs sen merkittävimpiä nähtävyyksiä. Mikäkö on Pohjalainen galleria, voi joku kysäistä. Sen omistaa pohjalaisen osakuntien, niiden kolmen, jotka aikanaan muodostuivat vanhasta jakamattomasta Pohjalaisesta Osakunnasta, perinteitä vaaliva Pohjalainen Valtuskunta ja galleria on luonnollisesti sijoitettu pohjalaisosakuntien taloon Ostrobotnialle, suurimmalta osaltaan sen perinnerikkaaseen juhlasaliin. Siksi on tämä kokoelma ja tämäkin sininen Snellman meikäläiselle niin tuttu. Olihan minulla onni aikanaani yrittää ammentaa tiedon lähteiltä pääkaupungissa ja elää ja saada herätteitä jykevässä osakuntatalossa.

"Sininen Snellman" ikäänkuin symbolisoi sitä aikaa, jolloin me kolmekymmentälukuiset valmistauduimme elämäntehtäviimme. Esittäähän maalaus melko nuorta Snellmania, 43-vuotiaasta. Tuolloin ei

Snellman vielä ollut "lyönyt läpi" aivan sananmukaisesti, mutta eräällä tavalla jo kylläkin: hän oli joutunut kenraalikuvernöörin henkilökohtaisiin vihoihin. Se oli seuraus Snellmanin tunnetusta ja urauurtaneesta kansallisesta herätystyöstä lehtimiehenä, sillä sekä "Maamiehen Ystävä", joka esim. vuonna 1844 Oulun Viikko-Sanomienkin ollessa silloin nukuksissa, oli ollut maan ainoa suomenkielinen sanomalehti, että "Saima", ruotsinkielistä puhuvien suomalaisten keskuuteen työnnetty siihenasti terävin ja vavahduttavin kiila, olivat tehneet tehtävänsä tai ainakin panneet Snellmanin tehtävän hyvälle alulle. Ilmeisesti Snellman kuvaa maalattaessa oli viraton vääpeli. Hän luopul nim. v. 1849 lopussa rehtorin virastaan Kuopiossa asetuakseen Helsinkiin ja ollakseen siellä käytettävissä, vaikka v. rasta ei ollut. (Eikä tullutkaan pitkään aikaan mitään varmuutta). Tietenkin voi olla mahdollista, että kuva maalattiin Kuopiossa, josta käsin filosoofimme, kasvattajamme ja ennen kaikkea herättäjämme maine jo oli kantautunut.

Joka tapauksessa edustaa kuva vielä nuorehkoa Snellmania, sitä aikaa, jolta ei vielä yleisemmin ole kuvia suurelle yleisölle näytetty. Nimensä kuva on saanut sinisestä avonaisesta "Schillerkaulusisesta" paidasta, joka JVS:lla on päällään ja yleensä sinisestä yleisvärityksensä. Se esittää aatteiden miestä, nuorta uskalikkoa. Siksi kai tämä kuva aivan erikoisella tavalla vetosi nuorten ylioppilaiden sydämiin. Snellmanin aatteet elivät kaikkein voimakkainta kautta. Snellman muodostui monille ikäluokille profeetaksi. Hän, joka oli taistellut maan suomenkielisille ja suomenmielisille henkisen vapauden, voisi sanoa, sopi olemaan profeettana meidän aikammekin kansallisessa taistelussa.

Ne ajat ovat nyt kaukana, mutta Snellmanin aatetta tarvitaan yhä, ei ehkä aivan samassa mielessä kuin 30-luvulla, mutta kuitenkin. Siksi muistelen "Sinistä Snellmania" tänä toukokuun kahdentenatoista.

Panun